

บทที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัยและลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากรตัวอย่าง

ก. ระเบียบวิธีวิจัย

1. วิธีการศึกษา การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการศึกษา 2 แบบคือ

1.1 การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษา รวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ทั้งที่เป็นทฤษฎี แนวคิด และผลงานที่เกี่ยวกับครอบครัว ความ เป็นเมืองและชนาเมือง

1.2 การสัมภาษณ์และเก็บข้อมูล (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม ทั้งแบบปิด (Close-ended) และแบบเปิด (Open-ended) ประเมินรวบรวมข้อมูลจากพื้นที่วิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของครอบครัว ได้แก่ บริเวณที่ตั้งของครอบครัว และ ลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรส

ตอนที่ 2 โครงสร้างครอบครัว ได้แก่ ประเภทของครอบครัว จำนวน สมาชิกในครอบครัว เครื่องใช้ภายในครอบครัว การตัดสินใจภายในครอบครัว การทำกิจกรรม ร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ความรู้ด้านกฎหมายของหัวหน้าครอบครัว

ก่อนที่จะนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเก็บรวบรวมข้อมูลให้อาจารย์ที่ปรึกษาทำการ ตรวจสอบ รับคำแนะนำในรายละเอียด แก้ไขแบบสอบถาม จากนั้นนำไปทดสอบ (Pre-test) ความเที่ยงตรงของข้อความ (Content Validity) ในแบบสอบถามที่เขตพระโขนงและเขตลาดกระบัง และนำมาปรับปรุงแก้ไข เมื่อทำการปรับปรุงแบบสอบถามจนสามารถที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้แล้ว เตรียมทำคู่มือการลงรหัสข้อมูล (Codebook) เพื่อนำไปใช้ในขบวนการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ในลำดับต่อไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่นำมาใช้ศึกษา เป็นหัวหน้าครอบครัวที่สมรสแล้ว จากการสุ่มครัวเรือนในเขตบางกะปิและ เขตมีนบุรี เนื่องจาก เป็นตัวแทนของ เขตชั้นกลางและ เขตชั้นนอก

(ชาน เมือง) กรุงเทพมหานคร (แต่กำหนดให้เขตบางกะปิเป็นเขตเมือง และเขตมีนบุรีเป็นเขตชานเมือง) ที่ได้รับอิทธิพลการขยายตัวของเมืองในทิศทางเดียวกัน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลมาศึกษาประมาณ 480 ครั้วเรือน

การสุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยใช้ 2 วิธีดังนี้

1. วิธีสุ่มตามจุดมุ่งหมาย (Purposive Sampling) กล่าวคือ กำหนดกรอบครั้วเป้าหมายที่จะศึกษา เป็นกรอบครั้วที่ตั้งถิ่นฐานครั้วเรือนในเขตบางกะปิ และเขตมีนบุรี โดยเลือกแขวงหัวหมากและแขวงสะพานสูงจากเขตบางกะปิ แขวงมีนบุรีและแขวงแสนแสบจากเขตมีนบุรี

2. วิธีสุ่มเชิงกลุ่มบริเวณ (Cluster Sampling) กล่าวคือ จากแผนที่ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สุ่มกลุ่มอาคาร (Block) จากแขวงที่เลือก แขวงละ 12 กลุ่มอาคาร

ขบวนการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยขอความร่วมมือและได้รับความอนุเคราะห์จากสำนักงานสถิติแห่งชาติในการกำหนดเขตจางนับ (Enumeration district) และสุ่มกลุ่มอาคาร แล้วผู้วิจัยจึงนำไปสำรวจตามแผนที่ ของงานแผนที่ กองวิชาการสถิติ สำนักงานสถิติสำรวจเดือนมกราคม 2528 เขตบางกะปิจ่ายรหัส 1902 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2531 และเขตมีนบุรีจ่ายรหัส 1356 วันที่ 22 พฤศจิกายน 2531) เพื่อกำหนดที่ตั้งของครั้วเรือนที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล

ใน 1 กลุ่มอาคาร เลือกครั้วเรือนตัวอย่าง 10 ครั้วเรือน โดยเริ่มสุ่มครั้วเรือนใดครั้วเรือนหนึ่ง ที่อยู่ในบริเวณกลุ่มอาคารที่สุ่มมาแล้ว เป็นครั้วเรือนแรก ครั้วเรือนถัดไปเป็น ครั้วเรือนที่ 2 ครั้วเรือนที่ 3 ตามลำดับ จนครบ 10 ครั้วเรือน กรณีที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลจากครั้วเรือนใดครั้วเรือนหนึ่ง จะใช้ครั้วเรือนถัดไปแทนจนครบ 10 ครั้วเรือน

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ใช้วิธีสัมภาษณ์ (Interviewer) โดยมีพนักงานสัมภาษณ์มีการศึกษาชั้นปริญญาบัณฑิตและมหาบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้รับการอบรมให้เข้าใจแบบสอบถามเป็นอย่างดี เป็นผู้สัมภาษณ์ตามข้อคำถามที่กำหนด และจัดบันทึกลงในแบบสอบถามที่กำหนด โดยแบ่งพนักงานสัมภาษณ์เป็น 2 ชุด ชุดแรกมีพนักงานสัมภาษณ์เป็นหญิง 12 คน แบ่งกันไปเก็บข้อมูลในแขวงหัวหมาก แขวงสะพานสูง และแขวงมีนบุรี ชุดที่สองมีพนักงานสัมภาษณ์เป็นชาย 5 คน หญิง 7 คน รวมเป็นกลุ่มเดียวกันเก็บข้อมูลในแขวงแสนแสบ

3. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง เดือน เมษายน 2532 - มิถุนายน 2532 รวมระยะเวลาประมาณ 3 เดือน

4. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 กำหนดตัวแปรในการวิจัย ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้ คือ

4.1.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

เขตของกรุงเทพมหานคร

- เขตเมือง
- เขตชานเมือง

4.1.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

โครงสร้างครอบครัว

- ประเภทของครอบครัว
- จำนวนสมาชิกในครอบครัว
- ความต้องการขนาดครอบครัว
- การตัดสินใจในครอบครัว
- การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว
- บทบาทของภรรยา
- ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว

4.1.3 ตัวแปรคุม (Control Variables)

อายุของหัวหน้าครอบครัว

ระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัว

ลักษณะอาชีพของหัวหน้าครอบครัว

ที่อยู่อาศัยหลังการสมรส

บทบาทของภรรยา

สถานที่ทำงานของหัวหน้าครอบครัว

- เขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน
- เขตเมืองชั้นใน

- เขต เมืองชั้นกลาง/ชานเมือง
 - ต่างจังหวัด
- ถิ่นที่อยู่อาศัย เดิม
- ที่อยู่ปัจจุบัน
 - เขต เมืองชั้นใน
 - เขต เมืองชั้นกลาง/ชานเมือง
 - ต่างจังหวัด

4.2 การประมวลผลข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Science) โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.2.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถาม หลังจากดำเนินการสัมภาษณ์เสร็จ

4.2.2 บันทึกข้อมูลที่เป็นรหัสลงในบัตรข้อมูล และ เครื่องคอมพิวเตอร์ตามลำดับ

4.2.3 ตรวจสอบแก้ไขข้อมูลด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์ให้ถูกต้อง

4.2.4 เขียนคำสั่งทางคอมพิวเตอร์ ตามจุดมุ่งหมายการวิเคราะห์

4.2.5 ประมวลผลข้อมูล

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานที่กำหนดไว้ดังนี้

4.3.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโครงสร้างครอบครัว ในเขตเมืองกับเขตชานเมือง ในด้านประเภทของครอบครัว ขนาดครอบครัว ความต้องการขนาดครอบครัว การตัดสินใจในครอบครัว การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว บทบาทของภรรยา ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว โดยเปรียบเทียบจากค่าร้อยละ และทดสอบนัยสำคัญด้วยไค-สแควร์ (Chi square test ; X^2) ณ. ระดับ 0.05

4.3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโครงสร้างครอบครัว ในเขตเมืองกับเขตชานเมือง โดยเลือกตัวแปรตามที่กำหนดมาร่วมพิจารณาบางตัวแปรที่น่าจะมีอิทธิพลต่อผลการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโครงสร้างครอบครัวในเขตเมืองกับเขตชนเมือง พิจารณาจากการทดสอบไค-สแควร์ (X^2) ถ้าค่าความถี่ในเขตเมืองกับเขตชนเมืองใกล้เคียงกันมาก ค่า X^2 จะมีค่าน้อย และถ้าค่าความถี่ในเขตเมืองกับเขตชนเมืองแตกต่างกันมาก ค่า X^2 จะมีค่ามาก

ในกรณีที่ข้อมูลที่ใช้ X^2 วิเคราะห์อยู่ในรูปของตารางแบบ 2×2 ซึ่งมี $df = 1$ มีความถี่ที่คาดหวังในช่วงใดช่วงหนึ่งน้อยกว่า 10 จะปรับแก้ค่า X^2 โดยใช้ค่าแก้ของเยตส์ (Yate's correction)

การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (Significance) ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ณ. ระดับ 0.05 คือ ถ้าค่าที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 แปลว่า ตัวแปรอิสระมีอิทธิพลหรือความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ร้อยละ 95 แต่ถ้าค่าที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 0.05 แปลว่า ตัวแปรอิสระไม่มีอิทธิพลหรือความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ร้อยละ 5 หรือกล่าวอีกนัยว่า ตัวแปรอิสระไม่มีอิทธิพลหรือความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ร้อยละ 95

ข. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากรตัวอย่าง

จากการสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มประชากรตัวอย่าง คือหัวหน้าครอบครัวชายหรือหญิงที่สมรสแล้ว จำนวน 480 ครอบครัว แบ่งเป็น 240 ชุดต่อเขต (เขตเมืองคือเขตบางกะปิ และ เขตชานเมืองคือเขตมีนบุรี) มีแบบสอบถามส่วนหนึ่งที่คัดออกเนื่องจาก ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ใช่บุคคลที่กำหนดและ/หรือข้อความส่วนใหญ่ตอบไม่สมบูรณ์จนไม่สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ เขตบางกะปามี 21 ชุด (8.75 % ของแบบสอบถามเขตบางกะปิ) และ เขตมีนบุรี 7 ชุด (2.92 % ของแบบสอบถามเขตมีนบุรี) จำนวนครอบครัวที่นำมาใช้ศึกษาวิจัยแบ่งเป็น เขตบางกะปิ 219 ครอบครัว และ เขตมีนบุรี 233 ครอบครัว รวม 2 เขต คือ 452 ครอบครัว ดังนั้นครอบครัวที่เป็นตัวอย่างนำมาศึกษาเปรียบเทียบ มีดังนี้

1. เพศของหัวหน้าครอบครัว

จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยแบ่งเพศของหัวหน้าครอบครัว เป็นชายและหญิง แม้ว่า การขอ เข้าสัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัวระบุว่า "หัวหน้าครอบครัวเป็นชายหรือหญิงก็ได้ที่สมรสแล้วและมีงานทำ" กรณีที่ทั้งสามีและภรรยาอยู่บ้านเมื่อขอ เข้าสัมภาษณ์ สามีจะเป็นผู้ให้สัมภาษณ์และส่วนใหญ่จะเป็นผู้อาวุโส ส่วนกรณีที่ภรรยาเป็นผู้ให้สัมภาษณ์เมื่อสามีไม่อยู่บ้าน หรือ สามีมีอายุและสถานภาพทางสังคมต่ำกว่าภรรยา หรือ เป็นหม้าย หย่า และแยกกันอยู่กับสามี จากข้อมูลพบว่า เขตบางกะปามีหัวหน้าครอบครัวเพศชายและเพศหญิง คือ ร้อยละ 84.5 และ 15.5 เขตมีนบุรีมีหัวหน้าครอบครัวเพศชายและเพศหญิงคือ ร้อยละ 78.5 และ 21.5 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามเพศของหัวหน้าครอบครัว

เพศ	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
ชาย	84.5 (185)	78.5 (183)
หญิง	15.5 (34)	21.5 (50)
รวม	100.0 (219)	100.0 (233)

2. สถานภาพการสมรสของหัวหน้าครอบครัว

เขตบางกะปิ พบว่า มีสถานภาพการสมรสอยู่ด้วยกันมากที่สุด คือ ร้อยละ 87.2 รองลงมาคือ แยกกันอยู่ หม้าย และหย่า คือ ร้อยละ 6.8, 4.6 และ 1.4 ตามลำดับ

เขตมีนบุรี พบว่า มีสถานภาพการสมรสอยู่ด้วยกันมากที่สุด คือ ร้อยละ 95.3 รองลงมาคือ หม้าย และแยกกันอยู่ คือ ร้อยละ 2.5 และ 2.1 ดังตารางที่ 2

เมื่อเปรียบเทียบสถานภาพการสมรสของหัวหน้าครอบครัว พบว่า เขตบางกะปิอยู่ด้วยกันร้อยละ 87.2 น้อยกว่าเขตมีนบุรีที่มีร้อยละ 95.3 และเขตบางกะปิเป็นหม้าย หย่า และแยกกันอยู่มากกว่าเขตมีนบุรี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเขตที่มีความเป็นเมืองสูงจะมีการหย่าและแยกกันอยู่ของกลุ่มสมรสมากขึ้น

ตารางที่ 2 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามสถานภาพการสมรสของหัวหน้าครอบครัว

สถานภาพการสมรส	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
อยู่ด้วยกัน	87.2(191)	95.3(222)
หม้าย	4.6(10)	2.5(6)
หย่า	1.4(3)	-
แยกกันอยู่	6.8(15)	2.1(5)
รวม	100.0(219)	100.0(233)

3. อายุของหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรส

เขตบางกะปิ พบว่า หัวหน้าครอบครัวมีอายุระหว่าง 30-49 ปีมากที่สุด คือ ร้อยละ 75.8 รองลงมา 50 ปีขึ้นไป และน้อยกว่า 30 ปี คือ ร้อยละ 18.3 และ 5.9 ส่วน คู่สมรสมีอายุระหว่าง 30-49 ปีมากที่สุด คือ ร้อยละ 65.8 รองลงมา 50 ปีขึ้นไป และน้อยกว่า 30 ปี คือ ร้อยละ 21.0 และ 13.2 ตามลำดับ

เขตมีนบุรี พบว่า หัวหน้าครอบครัวมีอายุระหว่าง 30-49 ปีมากที่สุด คือ ร้อยละ 63.5 รองลงมา 50 ปีขึ้นไปและน้อยกว่า 30 ปี คือ ร้อยละ 24.0 และ 12.4 ส่วนคู่สมรสมีอายุระหว่าง 30-49 ปีมากที่สุด คือ ร้อยละ 60.1 รองลงมาน้อยกว่า 30 ปี และ 50 ปีขึ้นไป คือ ร้อยละ 20.6 และ 19.3 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

เมื่อเปรียบเทียบอายุของหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรส เขตบางกะปิกับ เขตมีนบุรี ทั้งหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรสมีอายุระหว่าง 30-49 ปีมากที่สุด รองลงมา 50 ปีขึ้นไป และน้อยกว่า 30 ปี ตามลำดับ และอายุเฉลี่ยของคู่สมรส เขตบางกะปิมีกว่าเขตมีนบุรีคือ 42.8 และ 39.3 ตามลำดับ หากพิจารณาอายุของหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรสช่วงน้อยกว่า 30 ปี และ 30-49 ปี เปรียบเทียบระหว่าง เขตบางกะปิกับ เขตมีนบุรี จะพบว่า หัวหน้าครอบครัวและคู่สมรสใน มีนบุรีมีอายุ 30-49 ปีมากกว่าเขตมีนบุรี แต่หัวหน้าครอบครัวและคู่สมรสใน เขตมีนบุรีมีอายุน้อยกว่า 30 ปีมากกว่าเขตบางกะปิ ซึ่งอาจจะสะท้อนให้เห็นว่าชายและหญิงใน เขต เมืองสมรสกันเมื่ออายุมากขึ้น หรือมีอายุสมรสมากกว่าเขตชานเมือง

ตารางที่ 3 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามอายุของหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรส

อายุ	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>หัวหน้าครอบครัว</u>		
น้อยกว่า 30 ปี	5.9(13)	12.4(29)
30-49	75.8(166)	63.5(148)
50 ปีขึ้นไป	18.3(40)	24.0(56)
รวม	100.0(219)	100.0(233)
\bar{X}	40.9	41.6
S.D	10.04	11.31
<u>คู่สมรส</u>		
น้อยกว่า 30 ปี	13.2(29)	20.6(48)
30-49	65.8(144)	60.1(140)
50 ปีขึ้นไป	21.0(46)	19.3(45)
รวม	100.0(219)	100.0(233)
\bar{X}	42.8	39.3
S.D	19.42	12.55

4. ระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรส

เขตบางกะปิ พบว่า หัวหน้าครอบครัวมีการศึกษาระดับปริญญามากที่สุด คือ ร้อยละ 33.6 รองลงมา มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา (รวม ปวช.) อนุปริญญา (รวม ปวส.) และมัธยมต้น คือ ร้อยละ 25.2, 16.8, 14.0 และ 9.8 ตามลำดับ และมีหัวหน้าครอบครัวที่ไม่เรียนร้อยละ .5 ส่วนคู่สมรสมีการศึกษาระดับประถมศึกษา ปริญญาและมัธยมศึกษา (รวม ปวช.) มากตามลำดับ คือ ร้อยละ 29.1, 24.8 และ 22.8 ตามลำดับ รองลงมา มีการศึกษาระดับอนุปริญญา (รวม ปวส.) และมัธยมต้น คือ ร้อยละ 13.6 และ 9.2 และไม่เรียน ร้อยละ .5

เขตมีนบุรี พบว่า หัวหน้าครอบครัวมีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด คือ ร้อยละ 61.0 รองลงมา มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (รวม ปวช.) กับมัธยมต้นใกล้เคียงกัน อนุปริญญา (รวม ปวส.) และปริญญา คือ ร้อยละ 11.8, 11.0, 8.8 และ 7.5 ตามลำดับ ส่วนคู่สมรสมีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด คือ ร้อยละ 67.3 รองลงมา มีการศึกษาระดับมัธยมต้นกับมัธยมศึกษา (รวม ปวช.) เท่ากัน อนุปริญญา (รวม ปวส.) และปริญญา คือ ร้อยละ 11.2, 5.4 และ 4.0 ตามลำดับ และไม่เรียนมีร้อยละ .9 ดังตารางที่ 4

เมื่อเปรียบเทียบระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรส ระหว่างเขตบางกะปิกับเขตมีนบุรี พบว่า หัวหน้าครอบครัวและคู่สมรสในเขตบางกะปิมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (รวม ปวช.) อนุปริญญา (รวม ปวส.) และปริญญา มากกว่าหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรสในเขตมีนบุรีทุกระดับการศึกษา และทางตรงข้ามหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรสในเขตมีนบุรีมีการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมต้นมากกว่าหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรสในเขตบางกะปิ

ตารางที่ 4 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรส

ระดับการศึกษา	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>หัวหน้าครอบครัว</u>		
ไม่เรียน	.5(1)	-
ประถมศึกษา	25.2(54)	61.0(139)
มัธยมต้น	9.8(21)	11.0(25)
มัธยมปลาย (รวม ปวช.)	16.8(36)	11.8(27)
อนุปริญญา (รวม ปวส.)	14.0(30)	8.8(20)
ปริญญา	33.6(72)	7.5(17)
รวม	100.0(214)	100.0(214)
<u>คู่สมรส</u>		
ไม่เรียน	.5(1)	.9(2)
ประถมศึกษา	29.1(60)	67.3(150)
มัธยมต้น	9.2(19)	11.2(25)
มัธยมปลาย (รวม ปวช.)	22.8(47)	11.2(25)
อนุปริญญา (รวม ปวส.)	13.6(28)	5.4(12)
ปริญญา	24.8(51)	4.0(9)
รวม	100.0(206)	100.0(223)

5. ลักษณะอาชีพของหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรส

เขตบางกะปิ พบว่า หัวหน้าครอบครัวมีอาชีพค้าขาย ผู้บริหาร/การจัดการ เสมียน/พนักงานมากที่สุด จำนวนร้อยละใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 27.6, 25.2 และ 24.8 ตามลำดับ รองลงมาคืออาชีพบริการ กรรมกร และคมนาคมขนส่ง เท่ากับ เกษตรกรรม คือ ร้อยละ 15.0, 4.7 และ 1.4 ตามลำดับ ส่วนคู่สมรสทำค้าขาย และ เสมียน/พนักงานมากที่สุด จำนวน ร้อยละใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 22.8 และ 21.8 รองลงมาทำบริการ กรรมกร และ เกษตรกรรม คือ ร้อยละ 15.0, 1.5 และ .5 ตามลำดับ ที่เหลือเป็นแม่บ้านและไม่ทำงาน/ว่างงาน คือ ร้อยละ 23.8 และ 1.9

เขตมีนบุรี พบว่า หัวหน้าครอบครัวเป็น เสมียน/พนักงานมากที่สุด คือ ร้อยละ 34.4 รองลงมาทำค้าขาย กรรมกร บริการ เกษตรกรรม ผู้บริหาร/การจัดการ และคมนาคมขนส่ง คือ ร้อยละ 21.6, 17.0, 9.6, 6.9, 5.5 และ 5.0 ตามลำดับ ส่วนคู่สมรสทำค้าขาย และ เสมียน/พนักงานมากที่สุด จำนวนร้อยละใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 21.8 และ 20.0 รองลงมาทำกรรมกร เกษตรกรรม บริการ ผู้บริหาร/การจัดการ และคมนาคมขนส่ง คือ ร้อยละ 11.6, 4.9, 4.0, 2.7 และ .9 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือเป็นแม่บ้านและไม่ทำงาน/ว่างงาน คือ ร้อยละ 33.8 และ .4 ดังตารางที่ 5

เมื่อเปรียบเทียบลักษณะอาชีพของหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรส พบว่า หัวหน้าครอบครัวและคู่สมรสในเขตบางกะปิจะมีลักษณะอาชีพที่ไม่ใช่แรงงาน (ผู้บริหาร/การจัดการ เสมียน/พนักงาน ค้าขาย บริการ เป็นต้น) มากกว่าหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรสในเขตมีนบุรีที่ใช้แรงงาน (กรรมกร เกษตรกรรม เป็นต้น) มากกว่า ในด้านเกษตรกรรมเขตบางกะปิยังมีทำอยู่ (หัวหน้าครอบครัวมีร้อยละ 1.4 และคู่สมรสมีร้อยละ .5) แต่เขตมีนบุรีมีอาชีพเกษตรกรรมมากกว่า (หัวหน้าครอบครัวมีร้อยละ 6.9 และคู่สมรสมีร้อยละ 4.9) มีข้อน่าสังเกตว่าคู่สมรสในเขตบางกะปิอยู่กับบ้าน คือ เป็นแม่บ้าน ร้อยละ 23.8 น้อยกว่าเขตมีนบุรีที่มีร้อยละ 33.8 ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่า สตรีที่สมรสแล้วในเขตเมืองมีก้าวออกไปทำงานนอกบ้านมากกว่า เขตชานเมือง เนื่องจากภาวะค่าครองชีพสูง ต้องช่วยสามีรับผิดชอบภาระด้านเศรษฐกิจของครอบครัว

ตารางที่ 5 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามลักษณะอาชีพของหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรส

ลักษณะอาชีพ	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>หัวหน้าครอบครัว</u>		
ผู้บริหาร/การจัดการ	25.2 (54)	5.5 (12)
เสมียน/พนักงาน	24.8 (53)	34.4 (75)
ค้าขาย	27.6 (59)	21.6 (47)
คนนาคมนขนส่ง	1.4 (3)	5.0 (11)
บริการ	15.0 (32)	9.6 (21)
กรรมกร	4.7 (10)	17.0 (37)
เกษตรกรรม	1.4 (3)	6.9 (15)
รวม	100.0 (214)	100.0 (218)
<u>คู่สมรส</u>		
ผู้บริหาร/การจัดการ	12.6 (26)	2.7 (6)
เสมียน/พนักงาน	21.8 (45)	20.0 (45)
ค้าขาย	22.8 (47)	21.8 (49)
คนนาคมนขนส่ง	-	.9 (2)
บริการ	15.0 (31)	4.0 (9)
กรรมกร	1.5 (3)	11.6 (26)
เกษตรกรรม	.5 (1)	4.9 (11)
แม่บ้าน	23.8 (49)	33.8 (76)
ไม่ทำงาน/ว่างงาน	1.9 (4)	.4 (1)
รวม	100.0 (206)	100.0 (225)

6. สถานที่ทำงานของหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรส

เขตบางกะปิ พบว่า หัวหน้าครอบครัวมีสถานที่ทำงานอยู่ในเขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนมากที่สุด คือ ร้อยละ 49.7 รองลงมาเขต เมืองชั้นในกัน เขตชั้นกลาง/ชานเมืองมีจำนวนร้อยละใกล้เคียงกัน และต่างจังหวัด คือร้อยละ 22.1, 21.1 และ 7.0 ตามลำดับ ส่วนคู่สมรสมีสถานที่ทำงานอยู่ในเขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนมากที่สุด คือ ร้อยละ 68.3 รองลงมาเขต เมืองชั้นใน เขตชั้นกลาง/ชานเมือง และต่างจังหวัด คือ ร้อยละ 15.3, 11.6 และ 4.8 ตามลำดับ

เขตมีนบุรี พบว่า หัวหน้าครอบครัวมีสถานที่ทำงานอยู่ในเขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนมากที่สุด คือ ร้อยละ 70.0 รองลงมาเขตชั้นกลาง/ชานเมือง เขตเมืองชั้นใน และต่างจังหวัด คือ ร้อยละ 17.5, 9.9 และ 2.7 ตามลำดับ ส่วนคู่สมรสมีสถานที่ทำงานอยู่ในเขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนมากที่สุด คือ ร้อยละ 81.8 รองลงมาเขตชั้นกลาง/ชานเมือง เขตเมืองชั้นใน และต่างจังหวัด คือ ร้อยละ 12.7, 4.1 และ 1.4 ตามลำดับ ดังตารางที่ 6

เมื่อเปรียบเทียบสถานที่ทำงานของหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรส พบว่า หัวหน้าครอบครัวและคู่สมรสในเขตบางกะปิมีสถานที่ทำงานอยู่ที่เขตเมืองชั้นใน ร้อยละ 22.1 และ ร้อยละ 15.3 มากกว่าหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรสในเขตมีนบุรีที่มีร้อยละ 9.9 และร้อยละ 4.1 แต่หัวหน้าครอบครัวและคู่สมรสในเขตมีนบุรีมีสถานที่ทำงานในเขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน ร้อยละ 70.0 และ 81.8 มากกว่าหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรสในเขตบางกะปิที่มีร้อยละ 49.7 และ 68.3 เท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรสในเขตมีนบุรีมีสถานที่ทำงานอยู่ใกล้กับที่พักอาศัยมากกว่าหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรสในเขตบางกะปิ

ตารางที่ 6 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามสถานที่ทำงานของหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรส

สถานที่ทำงาน	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>หัวหน้าครอบครัว</u>		
เขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน	49.7(99)	70.0(156)
เขตเมืองชั้นใน	22.1(44)	9.9(22)
เขตชั้นกลาง/ชานเมือง	21.1(42)	17.5(39)
ต่างจังหวัด	7.0(14)	2.7(6)
รวม	100.0(199)	100.0(223)
<u>คู่สมรส</u>		
เขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน	68.3(129)	81.8(180)
เขตเมืองชั้นใน	15.3(29)	4.1(9)
เขตชั้นกลาง/ชานเมือง	11.6(22)	12.7(28)
ต่างจังหวัด	4.8(9)	1.4(3)
รวม	100.0(189)	100.0(220)

7. ถิ่นที่อยู่อาศัยเดิม

เขตบางกะปิ พบว่า มีถิ่นที่อยู่อาศัยเดิมอยู่ที่เขตชั้นกลาง/ชานเมืองที่อยู่ปัจจุบัน และเขตเมืองชั้นในมากที่สุด จำนวนร้อยละใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 30.1, 29.6 และ 25.0 ตามลำดับ รองลงมาอยู่ที่ต่างจังหวัด คือ ร้อยละ 15.3

เขตมีนบุรี พบว่า อาศัยอยู่ปัจจุบันมาตลอดมากที่สุด คือ ร้อยละ 47.6 รองลงมาอยู่ที่เขตชั้นกลาง/ชานเมือง เขตเมืองชั้นใน และต่างจังหวัด คือ ร้อยละ 25.3, 15.0 และ 12.0 ตามลำดับ ดังตารางที่ 7

เมื่อเปรียบเทียบถิ่นที่อยู่อาศัยเดิมของครอบครัวเขตบางกะปิและมีนบุรี พบว่า ครอบครัวในเขตมีนบุรีมีถิ่นที่อยู่อาศัยเดิมอยู่ปัจจุบันร้อยละ 47.6 มากกว่าครอบครัวในเขตบางกะปิที่มีร้อยละ 29.6 แต่ครอบครัวในเขตบางกะปิมีถิ่นที่อยู่อาศัยเดิมอยู่ที่เขตเมืองชั้นกลาง/ชานเมือง และต่างจังหวัดมากกว่าครอบครัวในเขตมีนบุรี จากทิศทางการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในเขตที่กำลังมีความเป็นเมืองเพิ่มมากขึ้น จะมีการย้ายถิ่นฐานของประชากรเข้าไปอาศัยอยู่กันมาก ทำให้ประชากรมีพื้นฐานทางสังคมต่างกัน เพราะมาจากหลายถิ่นฐานเดิม

ตารางที่ 7 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามถิ่นที่อยู่อาศัยเดิม

ถิ่นที่อยู่อาศัยเดิม	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	29.6 (64)	47.6 (111)
เขตเมืองชั้นใน	25.0 (54)	15.0 (35)
เขตชั้นกลาง/ชานเมือง	30.1 (65)	25.3 (59)
ต่างจังหวัด	15.3 (33)	12.0 (28)
รวม	100.0 (216)	100.0 (233)

8. จำนวนสมาชิกในครอบครัว

เขตบางกะปิ พบว่า มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-4 คนมากที่สุด คือ ร้อยละ 63.0 รองลงมา มี 5-9 คน และ 10 คนขึ้นไป คือ ร้อยละ 33.8 และ 3.2

เขตมีนบุรี พบว่า มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-4 คน และ 5-9 คนมากที่สุด จำนวนร้อยละใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 48.9 และ 43.4 รองลงมา มี 10 คนขึ้นไป คือ ร้อยละ 7.7 ดังตารางที่ 8

ค่าเฉลี่ยจำนวนสมาชิกในครอบครัว เขตบางกะปಿನ้อยกว่าเขตมีนบุรี คือ 4.41 และ 5.20

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสมาชิกในครอบครัวระหว่างเขตบางกะปิ กับเขตมีนบุรี พบว่า เขตบางกะปิมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-4 คน ร้อยละ 63.0 มากกว่าเขตมีนบุรีที่มี ร้อยละ 48.9 แต่หากพิจารณาจำนวนสมาชิกในครอบครัว 5-9 คน และ 10 คนขึ้นไป เขตมีนบุรีมีมากกว่าเขตบางกะปิ ซึ่งแสดงว่าเขตบางกะปิเป็นเขตที่อยู่กันเป็นครอบครัวขนาดเล็ก ประมาณ 1-4 คน มากกว่าเขตมีนบุรี ซึ่งยังนิยมอยู่กันเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ ประมาณ 5 คน ขึ้นไป และยังคงมีปรากฏอยู่กันมาก

ตารางที่ 8 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามสมาชิกในครอบครัว

จำนวนสมาชิก	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
1 - 4 คน	63.0 (138)	48.9 (114)
5 - 9 คน	33.8 (74)	43.4 (101)
10 คนขึ้นไป	3.2 (7)	7.7 (18)
รวม	100.0 (219)	100.0 (233)
\bar{X}	4.41	5.20
S.D	1.95	2.86